

divadelník, skladatel, textař a spisovatel

Jiří Suchý

„Věřil jsem, že se něco musí stát už v roce '88, protože já věřím na osmičky. A trošičku mi to i vycházelo, protože už v roce 1988 byla řada demonstrací.“



„Čím míň budu hrát, tím míň budu škodit režimu.“

Divadelník, skladatel, textař a spisovatel Jiří Suchý se narodil 1. října 1931 v Plzni. V roce 1958 stál Jiří Suchý u zrodu Divadla Na zábradlí a o rok později v roce 1959 spolu se svým blízkým spolupracovníkem Jiřím Šlitrem založil divadlo Semafor. Zatímco šedesátá léta patří v kariéře Jiřího Suchého k neúspěšnějším, léta sedmdesátá jsou obdobím útlumu. Za podpis manifestu Dva tisíce slov byl v 70. letech omezován ve své umělecké činnosti. „Doplácel jsem na některé podpisy, které jsem učinil. Zejména na Dva tisíce slov. No a samozřejmě to mělo své důsledky. Nejhorší to bylo na začátku sedmdesátých let.“ Jiří Suchý nesměl vystupovat v televizi, v rozhlasu, nemohl natáčet, vydávat knížky. „Nesměl jsem téměř nic. Směl jsem dělat divadlo, na to si netroufli, neboť popularita Semaforu byla tenkrát obrovská.“ Ačkoliv zákaz se navenek divadla netýkal, činnost Semaforu byla zájmem Státní bezpečnosti o osobu Jiřího Suchého výrazně postižena. „Došlo jim, že by se to dalo rozložit zevnitř. Účelem bylo, abych měl co nejméně hracích dnů, abych se musel dělit s dalšími skupinami. Čím míň budu hrát, tím míň budu škodit režimu.“ Jiří Suchý alespoň navštěvoval různé mládežnické kluby na malých městech. Jiří Suchý byl zbaven i vedení Semaforu a jeho představení byla monitorována agenty StB. Sankce za protirežimní postoj (v roce 1977 odmítl podepsat tzv. antichartu) trvaly až do poloviny 80. let: „Po roce 1985 začala jakási obleva, pustili mě režirovat do Finska, a dokonce jsem mohl natočit dva filmy. Režim už v té době nebyl tak pevný v kramflecích.“

Jiří Suchý byl již v roce 1988 přesvědčen, že komunistický režim brzy padne. „Věřil jsem, že se něco musí stát už v roce '88, protože já věřím na osmičky. A trošičku mi to i vycházelo, protože už v roce 1988 byla řada demonstrací.“ Skutečný zlom dosavadních událostí ale přišel až na podzim 1989. „17. listopadu mi volal člen našeho souboru, abych si honem zapnul televizi. Tak jsem si ji zapnul a zíral jsem, protože tam byla ta demonstrace a začaly se tam vést takové lehce vlastizrádné řeči! V televizi!“

Po 17. listopadu dávaly různé instituce najevo svůj nesouhlas s tvrdým zásahem bezpečnosti proti demonstrovajícím. Také divadlo Semafor vstoupilo do stávk. „My jsme to udělali tak, že jsme nehráli, ale lidi, co přišli na představení, jsme pozvali dál a udělali jsme takovou otevřenou besedu, kde se už ostře šilo proti stávajícímu režimu a občas jsme to proložili nějakou písničkou.“

I v prosinci pokračovaly demonstrace a stávky za odstoupení vlády Ladislava Adamce a za demisi Gustáva Husáka. Také Jiří Suchý se svým souborem podporoval studentské stávky: „V prosinci jsme se rozjeli po různých fakultách a podporovali jsme studenty tím, že jsme si s nimi povídali a občas jsme jim zazpívali apod.“

Konec totality umožnil Jiřímu Suchému svobodnou tvorbu. Stal se opět ředitelem Semaforu a na scénu uvedl hru *Hej rup aneb Peklo nebude a ráj se vrací*, čímž reagoval na aktuální společenské změny. Jiří Suchý si pro zhodnocení dvaceti let svobody vypůjčil slova z jedné své hry: „Teď jsme se ocitli v raném kapitalismu, a kapitalismus je mnohem lepší než socialismus, ale horší než jsem čekal.“

Anna Macourková

Foto: Petr Neubert